

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

“ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ,,

Α. ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΥ

“ΝΑΖΗΤΟΜΕΣΟΛΟΓΓΙ,,

Β. ΡΩΤΑ

ΕΘΝ. ΘΕΑΤΡΟΝ — Έθνική Έορτή.

Τὰ λυπηρὰ γεγονότα τῆς 1ης Μαρτίου, ὁ ματωμένος σάλος πού γνώρισε ἡ χώρα μας ἀπὸ τὴ μέρα κείνη ὡς τὴν ἡμέρα τῆς Έθνικῆς γιορτῆς δὲν ἄφησαν τὸ Θέατρο νὰ δώσῃ τίποτα καινούργιο κι’ οὔτε καμμιά ἐκδήλωση ἀξιοπρόσεχτη ἄλλῃ, μπορεῖ νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ σήμερα, ἔξω ἀπ’ τὴν πανηγυρικὴ πρώτη τοῦ «Ρήγα» στὸ Έθνικό, πού συνδυάσθηκε μὲ τὸν ἑορτασμό τῆς 25ης Μαρτίου.

“Ὁ Ρήγας,, τοῦ Προβελεγγίου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ χαρακτηρισθῇ σὰν ἔργο μεγαλόπνοο. Οὔτε αὐτοὶ πού μᾶς τὸ παρουσίασαν πίστεψαν ἀσφαλῶς ὅτι εἶναι προωρισμένο νὰ φέρῃ δυνατὴ συγκίνησι, βαθύτερο ἐνθουσιασμό, νὰ βρῇ μεσ’ στὰ κα-

τάβαθα τῆς σκέψης μας τὴν Έθνικὴ ἰδέα πού λίγο ἢ πολὺ κρύβεται στὸν καθένα μας γιὰ νὰ τὴν ἀφυπνήσῃ καὶ νὰ τῆς δώσῃ φόρμα ζωντανή, μὲ ἀπαιτήσεις, μὲ διάθεση ἐντονου ξεχειλίσματος. “Ὁχι. Ὁ «Ρήγας» εἶναι μιὰ ἀπλῆ, μιὰ ἀγαθὴ, μιὰ ἡρεμὴ προσπάθεια ἐνὸς ἀπλοῦ καὶ ἀγαθοῦ καὶ ἡρεμοῦ ποιητῆ πού ἡ γενεὰ μας σέβεται τὴ μακροχρόνια δουλειά του, τὸν κόπο πού κατέβαλε σ’ ὅλη του τὴ ζωὴ γιὰ νὰ δημιουργήσῃ ὅσο πέρναν ἡ δυνάμεις του. Κανένας δὲν κατηγορεῖ τὴν Έθνικὴ σκηνὴ γιὰ τὸ ἀνέβασμα τοῦ “Ρήγα... Μάλιστα, ἦταν ἴσως τὸ πιὸ κατάλληλο ἀπ’ τὰ ἔργα πού θὰ φιλοδοξοῦσαν νὰ παίξουν ρόλο πατριωτικῆς θεατρικῆς λαμπάδας πυροτεχνήματος εἰκοσθετράωρου τέτοιου πού τὸ ἀπαιτεῖ ἡ μέρα, ἡ

λαμπαδηφορίες και ή αναμνήσεις της απελευθερωτικής του γένους Έπανάστασης. Κάπου και κάπου μάλιστα σ' αυτό το «ήμερο ρυάκι» στο έργο του Προβελεγγίου βλέπει, ακούει κανένας φράσεις γεμάτες από μέστωμα διανοητικό, αρπάζει ιδέες που ανπλήθαιναν στη γονιμότητα του συγγραφέως, αν δέν ήταν μονάχα δυο ή τρεις, διαμάντια λιγοστά μέσ' στο σωρό κοινών καλοβαλμένων λέξεων θάδειχνα πώς ο Προβελεγγίος αφήνει έργο πειό ξεχωριστό, ψηλότερο απ' αυτό που ξέρωμε ως τώρα και απ' αυτό που είδαμε προχθές στο «Έθνικό». "Ας είναι όμως: Κάτι που έκπλησσει, κάτι που συγκινεί ακόμα έμας τους νεωτέρους, είναι ή τεχνοτροπία του σεβαστού όγδοντάρη ποιητή που εύτυχως για την δημιουργία του δέν έχει καμμιά σχέση με τά σχοινοτενή έργα του είδους με κάποια λυρικοπατριωτικά και έξαμβλώματα που κυκλοφόρησαν στο παρελθόν και που ζητάνε τώρα θέσι στο ρεπερτόριο των θεάτρων για ν' αναπλάσουν τη σημερινή διεφθαρμένη γενεά! . . . 'Ο Ρήγας παρ' όλη του τη φτήνεια είναι έργο σεμνό, εύχάριστο, μπορεί κανείς να πη, χωρίς δυσκολοχώνευτες τινάτες δέκα πιθαμών ή μιá και δίχως μονολόγους έννευριστικούς και ψεύτικους.

Άκόμα ή διαίρεσή του σε ταμπλώ του δίνει μιá μορφή νεωτερι-

στική πιά χάρη, αν και πολλές απ' τις εικόνες περνούνε κινηματογραφικά, έτσι για να περάσουν, χωρίς φόντο και άρτια αρχιτεκτονική, σταλαγματιές που λές και χύθηκαν για να ανοίξη και να κλείση περισσότερες φορές ή αύλαία. Έντούτοις στο είδος του, το έργο άρεσε. Και άρεσε όχι μονάχα γιατί έχει όσα προτερήματα άνεφερα πειό πάνω μα και γιατί οί κυριώτεροι από τους πρωταγωνιστές του πάλαιψαν για να το αναδείξουν, έκαναν σεβαστό άγώνα κι έδωσαν όλη τους την τέχνη για να κρατήσουν μερικές σκηνές που ανκαι ήταν βασικά θεμέλια του έργου δέν σέκονταν πολύ καλά στα πόδια τους.

Ός Ρήγας ο Γληνός έδωσε θαυμαστά το ρόλο του. Η εύγένεια της ψυχής του ήρωϊκού Βελεστινλή, ο έρωτάς του για τη λευτεριά το κρᾶμα του άνδρισμού και κάποιας παιδικής γλυκύτητας που χαρακτηριζε του γένους μας τον υπερέφανο τραγουδιστή, δόθηκαν έξαιρετικά στη σύλληψη, στη διανοητική σύλληψη του ρόλου απ' το Γληνό, στο πρόσωπό του, στις κινήσεις του, σ' ολόκληρο το καλλιτεχνικό του σύνολο. Η Έλένη Παπαδάκη ως Αύγη πρόσθεσε ένα λιθαράκι ακόμα στον όγκο των καλών της δημιουργιών γιατί απέδωσε με έσωτερικότητα με πόνο ψυχικό, το ρόλο της πατριωτοπούλας την έξοχα σεμνή και άγέρωχη Έλληνοπούλα που αγαπά-

ει μὰ καὶ προδίνει δίχως νὰ τὸ θέλει, ρόλο πού δυστυχῶς ζωγράφισε ἀχνὰ ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Ρήγα».

Ῥωαῖος κι' ὁ Δεστούνης ὡς Καπετάν Στάθης, ὁ Αὐλωνίτης ὡς Πασᾶς περίφημος καὶ οἱ Κωτσόπουλος καὶ Ἀρώνης ἀξιοσημείωτο ὡς Περαιβὸς καὶ Φώτιος. Δὲν μοῦ ἄρεσαν καθόλου ὁ Φαρμάκης γιατί ἦταν ψεύτικος ὡς Μαργαρίτης καὶ διόλου ἐσωτερικὸς, ὁ Μήτσος ὁ Μυράτ πού διετήρησε στὸ ρόλο τοῦ Σκουφᾶ κάτι ἀπ' τὴν παληὰ μελοδραματικὴ σχολή πού δὲν ταιριάζει μὲ τὴν τόσο ἀνθηρὴ ἀκόμα ἐμφάνισή του καὶ ὁ Ταλᾶνος πού κάθε ἄλλο παρὰ Πασᾶς λεβέντης, ἠρωικός, ἀτρόμητος καὶ ἐλευθερομάχος ἦταν. Ἐμοιαζε πειὸ πολὺ γιὰ εὐνοῦχος Σουλτανικοῦ γυναικωνίτη. Θὰ σημειώσω ἀκόμη τίς ἐπιτυχημένες ἐμφανίσεις τῆς Ἀλκαίου, τοῦ Ἄρη Μαλλιαγοῦ, καὶ τοῦ Ἡλιάδη. Ἀπὸ τὰ σκηνικὰ τοῦ Κλώνη ὑπερθαυμάζω τὸ τελευταῖο τῆς τρίτης πράξεως πού δίνει ἓνα δωμάτιο ξενοδοχείου στὸ Τριέστι. Πράγματι ἀριστουργηματικὸ. Ὅσο γιὰ τὸ Φωκᾶ ἐθαυματοῦργησε καὶ πάλι.

Γιὰ τὸ μονόπρακτο τοῦ Ρῶτα, πού εἶχε ξαναπαιχθῆ, ἀλλάζουνε τὰ πράγματα. Δὲν τ'όχα δῆ στὴν πρώτη του διδασκαλία. Καὶ ὁμολογῶ ὅτι τὸ χειροκρότησα προχθὲς μ' ὅλη μου τὴν καρδιά. Ἄρτιο, φλογερὸ ὡς ἔπρεπε γιὰ τὸ

πατριωτικὸ τοῦ θέμα, γεμάτο ἐμπνευση καὶ ποίηση. Ἐνα ἀληθινὸ διαμάντι τέχνης. Ὁ τύπος τοῦ παπᾶ, τοῦ ἀνυπέροβλου αὐτοῦ ἠρωικοῦ, παπᾶ εἶναι ζωγραφισμένος μὲ μαεστρία καταπληκτικὴ, δοσμένος, ἂν ἐπιτρέπεται ἡ λέξις, στὴν ὑπερεντέλεια. Ὁλόκληρη ἡ εἰκόνα τῆς πολιτείας τοῦ Μεσολογγίου πού ρέβει, πού στενάζει, πού λυώνει στῆς πολιορκίας τὰ δεινὰ, μὲ τὸ μαρτύρια τῶν κατοίκων πού φτάνουνε νὰ τρώνε σκύλους καὶ ποντίκια, μὲ τὴν παλληκαριὰ τῶν ἀφθαστων πολεμιστῶν εἶναι ἀνθρώπινα, βαθειὰ ἀνθρώπινα δοσμένη. Ὁ Ρῶτας φέρνει τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ πόνου ἀνάγλυφα συνδυασμένη μὲ τὸν περήφανο στῶϊκισμό, δίνει μιὰ ζωντανή, δημιουργικὰ σπαρταριστὴ σελίδα τοῦ ἔνδοξου προγονικοῦ ἀγῶνα.

Ἡ ἐκτέλεση βοήθησε σημαντικὰ ὥστε τὸ Ῥωαῖο μονόπρακτο νὰ συναρπάσῃ ἀπόλυτα. Στὸ ρόλο τοῦ παπᾶ εἶχε ὁ Ροζάν στιγμὲς ἀληθινὰ ὑπέροχες. Καὶ ὁ Φαρμάκης ἐξιλεώθηκε περίφημα γιὰ τὴν κατάντια του στὸ «Ρήγα». Ἡ Ἀλκαίου ὡς Γεώργαινα, ἡ ἀξιοθαύμαστη καὶ πάντα δημιουργικὴ Σαμφώ. Δυὸ Ῥόλοι μιᾶς στιγμῆς τῆς: Κατερίνας καὶ τῆς πολεμιστρίας κοπέλλας, βρῆκαν ἐξαιρετὴ ἐνσάρκωση ἀπὸ τὴν Ρένα Ροζάν καὶ ἀπὸ τὴ Θάλεια Καλλιγᾶ. Ταλέντα πού ἀνατέλλουν τὰ δυὸ μικρὰ τοῦ Ρῶτα. Ἀξιοσημείωτες ἐπίσης ἡ Βάσω Μανωλίδου καὶ ἡ Ρίτα Μιράτ. Γιατί ὁμως, φίλτατε κ. Ροντήρη, μέσα στὸ δράμα τῆς φτώχειας, τῆς συμφορᾶς,

τοῦ ἀδιάκοπου πολέμου, οἱ ἠρωικοὶ Μεσολογγίτες μᾶς ἐμφανίζονται μὲ φουστανέλλες κάτασπρες, ἀστραφτερές :... Μικρὴ παραφωνία, μὰ ὑπολογίσιμη, γιατί τὸ ἄρτιο σύνολο μᾶς ἐπιβάλλει ἀυστηρότητα.

ΑΛΕΚΟΣ ΛΙΔΩΡΙΚΗΣ